

Pirma dalis

Indebetų namų vaiduoklis

1793 M. RUDUO

Mus kausto baimė. Sklinda begalė vienas už kitą šiurpesnių gandy. Išsiaiškinti tiesos neįmanoma, nes keliautojai šneka nevienodai, be to, kiekvienam pasakotojui, mano galva, nesvetima poeto gyslelė. Kalbama apie tokį klaiškų nusikaltimą, kad nė nežinau, ką manyti.

CARL GUSTAF AF LEOPOLD, 1793 M.

Mikelis Kardelis bando išsilaikyti šaltame vandenyje. Laisvąją dešinę ranką čiumpa už apykaklės Juhaną Jelmą, kuris nejudėdamas plūduriuoja šalia. Ties Juhano lūpų kampučiais matyti raudonos putos. Munduras slidus nuo kraujo ir mažai druskingo vandens. Kai banga išplėšia iš Mikelio rankos apykaklės draiskalus, šis nori sustugti, bet iš gerklės pasigirsta tik gargaliavimas. Jelmas greitai skęsta. Kardelis panardina galvą į vandenį ir kelias akimirkas lydi žvilgsniu gelmėn grimztantį pavidalą. Drebėdamas visu kūnu tariasi kažką regįs ten, kur baigiasi joslėms pavaldus pasaulis. Tūkstančiai suluošintų jūrininkų grimzta pragaro vartų link. Juos savo sparnais apgaubia mirties angelas. Giltinės žandikaulis lėtai juda vandenyje, lyg ji be garso kvatotų pašaiptu juoku.

1.

– TVARKDARY! TVARKDARY MIKELI! Pabuskite!

Nuo įkyraus kumščiovimo pradedantį atitokti Kardelį kelias akimirkas kamuoja kairės rankos skausmas, nors vyras jos nebeturi. Dabar trūkstamos galūnės vietoje kabo išdrožta iš buko plaštaka. Bigė įkišta į išskobtą ertmę, o prie alkūnės protezas pritvirtintas odinėmis kilpomis, giliai įsirėžusiomis į odą. Prieš išvirsdamas iš klumpių jis turėjo susiprotėti atleisti diržus.

Kardelis nenoriai atsimerkia. Prieš akis šmėžuoja dėmėtas stalviršis. Bandydamas pakelti galvą pajunta, kad žandas prilipęs prie medinio paviršiaus. Jam sėdantis lipni masė nutraukia nuo galvos peruką. Vyras susikeikia, nusišluosto juo veidą ir vis dar neatsikvošėjęs kišasi į vidinę kišenę. Susiplojusi skrybėlė mėtosi ant grindų. Mikelis baksteli į jos vidų ir užsimaukšlina ant galvos.

Atmintis pradeda grįžti. Jis „Hamburgo“ rūsyje, tikriausiai prisilakė ir užmigo ant stalo. Dirstelėjęs per petį mato kitus ištiktuosius tokio paties likimo. Būrelį girtuoklių, kurie šeiminingai pasirodė pakankamai pasiturintys, kad nebūtų išmesti ant grindinio. Artėjant rytui vyrai tįso ant suolų ir po stalais, kol pagaliau susiruoš namo, kur gaus išklaudyti namiškių priekaištų. Tik ne Kardelis. Jis luošys, gyvena vienas ir laisvai tvarko savo laiką.

Jį pažadina du gatvės vaikėzai. Veidai atrodo pažįstami, bet vardų jis neprisimena. Už vaikėžų stovi Bagenas, riebuilis ponios Norstriom kavalierius ir dešinioji ranka. Išraudęs ir užsimiegojęs stypso tarp vaikų ir rūsio pasididžiavimu laikomo išgraviruotų taurių rinkinio, kuris saugomas mėlynoje spyna užrakinamoje spintoje.

Čia, prie „Hamburgo“, sustoja į Skanstulio kartuves dardantys vežimai su nuteistaisiais myriop. Nelaimėliams čia pasiūloma išmesti paskutinę burnelę. Paskiau stiklas rūpestingai saugomas – išgraviravus vardą ir datą jis papildo rinkinį.

Gerti iš tų taurių leidžiama tik stebint šeimininkui ir už tam tikrą mokestį, kurio dydis priklauso nuo to, kiek garsus buvo nuskaltėlis. Sakoma, tai neša laimę. Kardelis niekada nesuprato, kodėl.

Pasitrynęs traiškanotas akis Mikelis jaučiasi vis dar esąs girtas. Išsižiojęs vos apverčia liežuvį.

– Kas, po velnių, atsitiko?

Atsako vyresnioji iš tų dviejų, mergaitė. Sprendžiant iš išvaizdos, zuikialūpis berniukas neabejotinai yra jos brolis. Pajutęs Kardelio kvėpavimą suraukia nosį ir slepiasi už sesers.

– Vandenyje prie pat kranto plūduriuoja negyvėlis.

Jos balse vienu metu skamba baimė ir nekantrumas. Kardeliui dingojasi, kad smilkiniuose jam tuoj plyš kraujagyslės. Širdies dūžiai beveik užgožia skurdžias mintis, kurias jis dar sugeba dėlioti.

– O kuo aš čia dėtas?

– Būkite geras, Mikeli. Be jūsų, daugiau nėra į ką kreiptis, o mes žinojome, kad čia esate.

Kardelis trinasi smilkinius naiviai tikėdamasis, kad tai palengvins jo dalią.

Virš Siodermalmo dar tik brėkšta. Lauke toliau viešpatauja nakties tamsa, saulė dar nespėjo patekėti virš Siklaeno pusiasalio ir Danvi-

keno įlankos. Kardelis klupinėdamas užlipa „Hamburgo“ laiptais ir kėblindamas paskui vaikus Mero gatve viena ausimi klausosi istorijos apie ištroškusią karvę, kurią prie Fatbiureno ežero kažkas taip išgąsdinęs, kad vargšė strimgalviais nulėkusi Dantu kryptimi. Esą kūnas išniręs ir apsvirtęs tiesiai jai prieš snukį.

Artėjant prie ežero, grindinį keičia molynas. Kardelis senokai neturėjo reikalų Fatbiureno pakrantėse, bet čia niekas nepasikeitę. Amžini planai išvalyti krantą, įrengti prieplauką ir pastatyti alaus daryklą taip ir nebuvo įgyvendinti. Nieko nuostabaus, turint omeny, kad miestas ir valstybė kapstosi dugne. Jis tai žino ne prasčiau už kitus, turinčius išgyventi iš varganos algos, kuri verčia dairytis bet kokio papildomo uždarbio. Vietoj pakrantės sodybų išdygo manufaktūros. Dirbtuvės pila atliekas tiesiai į ežerą. Išmatoms skirtas aptvaras perpildytas, todėl daugelis jį ignoruoja.

Vyras pratrūksta daugiaaukščiais keiksmiais, kai jo batas įklimpta molyje. Mosuodamas sveikąja ranka bando išlaikyti pusiausvyrą.

– Jūsų karvę išgąsdino jos gentainio griaučiai. Skerdikas meta atliekas tiesiai į ežerą. Prikėlėte mane, kad ištraukčiau jaučio krūtin-kaulį ar kiaulės stuburą...

– Matėme vandenyje veidą. Žmogaus veidą.

Į krantą teliūškuojantis Fatbiureno vanduo suplakęs gelsvas putas. Vaikai teisūs sakydami, kad už kelių metrų plūduriuoja apirusios atliekos, primenančios tamsų gumulą. Mikeliui iškart dingteli, kad tai negali būti žmogus. Per mažas.

– Sakiau juk – atliekos iš skerdyklos. Gyvulio.

Mergaitė užsispyrusi laikosi savo. Berniukas pritardamas jai linksi. Kardelis piktai papučia lūpas.

– Aš girtas. Suprantat? Mirtinai nusitašęs. Kaip pėdas. Prisiminkite tai, kai kas nors klaus apie tą kartą, kai apdūmėte tvarkdarį, kuris dėl jūsų turėjo nerti į ežerą, o išlipęs taip įsiuto, kad gerai abu išpėrė.

Vienarankis negrabiai nusimeta mundurą. Kišenėje pamirštas vilnonis perukas šlumšteli į molį. Tuščia jo. Pirko tą šlamštą už kelis

variokus, ir mada jau praeina. Nešioja jį tik todėl, kad solidesnė išvaizda teikia karo veteranui daugiau galimybių būti pavaišintam viena kita taurele. Kardelis pakelia akis. Aukštai danguje virš Oštafjerdno įlankos šviečia žvaigždės. Norėdamas išsaugoti ką tik regėtą grožį užsimerkia ir dešine koja žengia į Fatbiureną. Dumblinas dugnas neišlaiko vyro svorio, koja prasmenga iki kelio. Jaučia, kaip vanduo srūva per bato kraštą ir griūdamas į priekį palieka jį įklampusį purve. Pusiau ropomis, pusiau plaukte ima kastis pirmyn.

Vanduo tarp pirštų tirštas ir klampus, pilnas to, ko nereikia net Siodermalmo lūšnynams.

Girtumas neigiamai atsiliepia gebėjimui įvertinti padėtį. Kojoms nebesiekiant dugno, pilvą nudiegia panika. Bala pasirodo esanti gilesnė, nei Mikelis manė, ir prieš akis jam vėl iškyla trejų metų senumo vaizdai: apimtą siaubo srovė neša jį Svensksundo sąsiauriu tolyn nuo Švedijos fronto, o verpetas traukia į gelmę.

Maldamas kojomis jis prisiiiria arčiau ir apkabina kūną. Iš pradžių pamano, kad buvo teisus – tas padaras ne žmogus. Tai skerdiko padėjų išmesta gyvulio gaišena, viduriams prisipildžius puvimo dujų, pavirtusi plūduru. Tada gniužulas apsiverčia ir atsiska tiesiai į jį.

Nors veidas nė trupučio nesuiręs, į jį vis tiek spokso tuščios akiduobės. Už sužalotų lūpų žioji bedantė burna. Vis dar žvilgantys plaukai. Naktis ir ežero dumblas bando paslėpti spalvą, bet nėra abejonės, kad sruogos šviesios. Staiga įkvėpęs Kardelis įtraukia vandens.

Pagaliau atsikosėjęs nejudėdamas guli vandenyje šalia lavono ir apžiūrinėja suniokotus bruožus. Krante likusių vaikų negirdėti. Tylėdami jie laukia jo grįžtant. Vyras apsisuka ir basa koja pasispiria jų link.

Pasiekus molėtą krantą, kur vanduo nebekelia kūnų, tenka įtempti jėgas. Mikelis apsiverčia ant nugaros ir abiem kojomis pasispiria į viršų, tuo pačiu metu tempdamas savo radinį už draiskalų, kuriais tasai buvo apsirengęs. Vaikai jam nepadedą. Priešingai – užspaudę

nosis traukiasi atbuli į sausumą. Kardelis atsikrenkščia dumblinu vandeniui ir jį išspjauna į molį.

– Bėkit prie Sliuseno pakviesti sargybinių.

Vaikai nė neketina paklusti. Stovi tokiu atstumu, kad matytų jo laimikį. Pasijudina tik jam į juos šveitus saują purvo.

– Dumkit prie naktinio posto ir atveskit ką nors iš mėlynmundurių, velniai rautų!

Nutilus vaikų žingsniams, vyras pasilenkia į šoną išsivemti. Ramybės apgaubtoje pakrantėje jaučia, kaip šalti gniaužtai išspaudžia iš plaučių visą orą ir neleidžia įkvėpti. Širdis daužosi vis smarkiau, kakle tvinkčioja kraujas, ir jį sukausto siaubas. Jis per gerai žino, kas bus toliau. Tarsi regi, kaip iš tamsos ima rasti neegzistuojanti ranka, kol visa esybe pajunta, kad kiekviena jos dalis vėl yra ten, kur ir turi būti. Dilbį persmelkia visa nustelbiantis skausmas. Mėsą ir kaulą suspaudžia geležinių dantų pilni nasrai.

Apimtas panikos jis nusiplėšia odinius diržus, ir medinė ranka dunksteli į molį. Tada dešine ima trinti randuotą bigės odą bandydamas priminti savo juslėms, kad rankos, kurią jos vaizduojasi esančią, nebėra, o skausmą keliančios žaizdos seniausiai užgijusios.

Priepuolis trunka ne ilgiau kaip minutę. Jam vėl pavyksta įkvėpti. Iš pradžių traukia orą trumpais įkvėpimais, paskiau vis ramiau ir lėčiau. Baimė praeina, pasaulis įgauna pažįstamas formas. Staigūs panikos priepuoliai jį persekioja trejus metus nuo tada, kai grįžo į krantą netekęs rankos ir draugo. Vis dėlto praėjo jau nemažai laiko. Manėsi radęs būdą neprisileisti košmarų. Degtinė. Muštynės. Kardelis dairosi aplinkui ieškodamas paguodos, bet čia yra tik jis ir lavonas. Tvirtai spausdamas bigę vyras linguoja pirmyn atgal.

Nežino, kiek praeina laiko, kol pasirodo miesto sargybiniai. Nejudėdamas sėdi ant kranto išmeigęs žvilgsnį priešais save. Šlapi drabužiai šalti, bet gyslose dar yra šildančios degtinės. Pagaliau ateina dviese – du vyrai mėlynais mundurais ir baltomis kelnėmis. Ant peties

kiekvienas nešasi durtuvu papuoštą muškietą. Eisena išduoda, kad abu išgėrę. Įprastas, nors ir baudžiamas reiškiny. Jis žino vieno jų vardą. Prastai apmokami tvarkos sergėtojai dažnai linkę skandinti savo liūdesį užėigose, kur jie ir susitinka.

– Kad mane skradžiai – Mikelis Kardelis susiruošė išsimaudyti miesto išvietėje. Gal ieškai gardaus kąsnelio, kurį prarijai prieš porą dienų, o paskiau neapdairiai išpylei į naktipuodį? Ar vis dėlto susidomėjai pranešimais apie nusiskandinusią šliundrą?

– Užsičiaupk, Solbergai. Gal ir smirdžiu šūdais, bet nuo tavęs ir tavo sėbro trenkia degtine ir raugalu. Geriau leiskis prie vandens prasiskalauti burnos, kol neatėjo metas žadinti kapralo.

Kardelis atsistoja ir ištisia sustingusią nugarą. Tada parodo į šalia gulintį kūną.

– Štai.

Vos priėjęs arčiau Kalis Solbergas iš karto atšlyja.

– Kad tave kur...

– Taigi. Matyt, bus geriausia, jei vienas jūsų liks čia, o kitas kulniuos į Rūmų Kalvos gatvę pakviesti konsteblio.

Kardelis susivynioja paltą ir drauge su medine ranka pasikiša po bige. Žengęs žingsnį prisimena pamestą batą. Tada pasideda nešulį ant kupsto ir apsisukęs kuo oriau kėblina atgal savo paties pėdomis. Pagaliau radęs tą vietą trūkteli batą iš dugno, šis atsakydamas piktai šliurpteli. Ilgesnį šapelį ištraukęs Solbergas jau žingsniuoja į kalne į miestą. Jo bičiulis stovi tylėdamas ir nelaido nei pokštų, nei kandžių pastabų. Aiškiai bijo likti vienas tamsoje su negyvėliu. Praeidamas Kardelis linkteli vyrukui. Pats gi šiame rajone turi pusbrolių, kurio kieme yra šulinys. Gal tasai pasidalys ir gabalėliu muilo.

2.

ANT SEKRETERO GULI langeliais išmarginta popieriaus skiautė. Sesilis Vingė pasideda priešais save rankinį laikrodį, nusega grandinėlą ir arčiau prisitraukia žvakidę su traškančiomis vaškinėmis žvakėmis. Atsuktuvėliai, pincetas ir pora replyčių guli tvarkingai sudėti į eilę. Vyras atkiša rankas į šviesą. Nė menkiausio drebėjimo.

Susikaupęs imasi darbo. Atidaro korpusą, ištraukia rodykles laikančius kaiščius, nuima jas nuo ciferblato ir viską deda ant popieriaus į kiekvienai detalei skirtą langelį. Tada nukelia ciferblatą ir apnuogina mechanizmą, kuris irgi nesispyriodamas leidžiasi išimamas. Lėtai vieną po kito nuima krumpliaračius ir deda į jiems skirtus rašalinius aptvarėlius. Išlaisvinta iš savo kalėjimo plokščia spyruoklė išsitempia. Po ja slepiasi ratukai, taip pat suklio korpusas. Vos didesni už adatą atsuktuvėliai traukia iš ertmių mažyčius sraigtelius.

Negalėdamas naudotis savuoju laikrodžiu Vingė priverstas kliautis bažnyčių varpais. Virš Ladugordslandeto sugaudžia didysis Jadvygos Eleonoros varpas, iš Saltšiono pusės sklinda tylus ant kalno stovinčios Kotrynos varpinės aidas. Laikas nelaukia.

Visiškai išrinkęs mechanizmą, pakartoja kiekvieną žingsnį atvirkštine tvarka. Detalėms grįžtant į vietas, laikrodis pamažu atgautina pavidalą. Plonus vyro pirštus ima traukti mėšlungis, jis vis turi

padaryti pertraukėlę, kad raumenys ir sausgyslės galėtų pailsėti. Suspaudžia ir atgniaužia kumščius, trina pirštus ir sunėręs ištiesia prie kelių. Nepatogi poza vargina, o vis dažnesnis klubo maudulys plinta į apatinę nugaros dalį ir verčia nuolat kaitaliooti padėtį.

Rodyklėms grįžus į savo vietą, Vingė įstato į skylutę mažą raketelį. Sukdamas jaučia spyruoklės priešinimąsi. Vos atleidęs išgirsta gerai pažįstamą tikslumą ir turbūt šimtąjį kartą šią vasarą pamano: štai kaip turėtų funkcionuoti pasaulis. Racionaliai ir suprantamai, kur kiekvienas krumpliaratis turi savo vietą, o judėjimą gali tiksliai apskaičiuoti.

Trumpalaikis pasitenkinimas greitai išgaruoja, išsiblaškymui praėjus jį vėl supa pasaulis, kuriame laikas buvo trumpam sustojęs. Pridėjęs prie riešo pirštą vyras skaičiuoja pulsą, kol rodyklė sukasi aplink gamintojo pavadinimu papuoštą ciferblatą: „Beurling“, Stokholmas. Per minutę suskaičiuoja šimtą keturiasdešimt dūžių. Atsuktuvai ir kiti įrankiai guli savo vietoje. Jis jau ketina pradėti visą procesą iš pradžių, bet užuodžia maisto kvapą, o už durų pasigirsta tarnaitės krebždėjimas ir kviečiantis prie stalo balsas.

Ant stalo atkeliauja mėlynais raštais išmargintas sriubos puodas. Šeimininkas – virvininkas Ulofas Roselijus – palenkęs galvą greitai sukalba maldą ir atkiša ranką dangčio nukelti. Nusideginęs pirštus tyliai susikeikia ir purto plaštaką iš skausmo.

Virvininko dešinėje sėdintis Sesilis Vingė apsimeta apžiūrinėjantis medinį stalą, ant kurio krinta šešėliai nuo žvakių šviesos. Šeimininkui į pagalbą atskuba rankšluosčiu nešina tarnaitė. Netrukus ropių ir virtos mėsos kvapas išlygina raukšles virvininko kaktoje. Septyniasdešimt nugyventų metų pasiglemžė jo plaukų ir barzdos spalvą. Šeimininkas Roselijus sėdi susimetęs į kuprą. Garsėja esąs doras žmogus, nes jau daug metų rūpinasi vargšų prieglauda prie Jadvygos Eleonoros bažnyčios ir dosniai dalija turtą, kurio kadaise užteko grafo Speno sodybai Ladugordslandeto pakrastyje nusipirkti.

Jo senatvę apnuodijo su kaimynu Ekmanu, teisės ir finansų tarnybos pareigūnu, pradėti nevykę sandoriai dėl Vesterbotene stovinčios lėntpjūvės. Sesilis nutuokia, kad Roselijus jaučiasi neįvertintas už dešimtmečių labdarą. Jo namai persmelkti nepasitenkinimo kartelio.

Būdamas nuomininkas, Vingė ir pats jaučiasi esąs dar vienas blogų laikų įrodymas. Šiandien Roselijus atrodo labiau surūgęs nei įprastai ir kiekvieną šaukštą palydi atodūsiu. Kai pagaliau atsikrenkščia ir nutraukia tylą, lėkštės dugne lieka vos šlakelis sriubos.

– Sunku patarinėti jaunimui. Mainais už tai sulaukiu tik priekaištų. Vis dėlto dabar noriu pasikalbėti be užuolankų, Sesili, todėl malonėk išklaudyti. Linkiu tau tik gero. – Prieš toliau šnekėdamas Roselijus sunkiai atsidūsta. – Tai, ką darai, nenatūralu. Sutuoaktinis turi būti su žmona. Argi neprisieki jai ištikimybės varge ir džiaugsmė? Grįžk pas ją.

Kraujas plūsteli į išblyškusį Vingės veidą. Reakcijos greitis jį pribloškia. Protingam vyrui nedera pasiduoti pykčiui ir leisti užvaldyti protą. Jis giliai įkvepia. Ausyse aidi širdies dūžiai. Vingė stengiasi suimti save į rankas. Kol tai vyksta, iš jo laukiama atsakymo. Sesilis žino, kad metai nepaveikė Roselijaus sumanumo, padėjusio jam pasiekti savo srities aukštumas. Beveik regi virvininko mintis po raukšlių išvagota kakta. Tarp jų tvyranti įtampa vis stiprėja, bet užtrukus tylai atslūgsta. Roselijus atsidūsta, atsilošia ir rankomis rodo susitaikymo gestą.

– Mudu su tavim suvalgėme ne vieną pūdą druskos. Tu apsikaitęs ir aštraus proto. Taip pat žinau, kad nesi blogas žmogus, veikiau priešingai. Tačiau tave akina naujos idėjos, Sesili. Manai, kad viską galima išspręsti proto galia. Tavo proto. Tu klysti. Jausmai veikia kitaip. Grįžk pas žmoną, padaryk tai judviejų labui. Jeigu jai nusikaltai, paprašyk atleidimo.

– Tai padariau jos labui. O pirmiau gerai viską apsvarsčiau.

Pats girdi, kad jo žodžiai panėši į užsispyrusio vaiko atsikalbinėjimą.

– Sesili, kad ir ką norėjai pasiekti, rezultatas išėjo visai ne toks.

Vingė negali suvaldyti rankų drebėjimo, todėl nenorėdamas atkreipti į tai dėmesio padeda šaukštą. Susierzinęs girdi, kad jo balsas primena viso labo kimų šnibždesį.

– Tačiau turėjo pavykti.

Virvininkas atsako švelnesniu nei pirmiau balsu:

– Mačiau ją šiandien, Sesili. Tavo žmoną. Netoli Kathaveto, prie prekystalio su žuvimi. Ji laukiasi. Pilvo nebeįmanoma nuslėpti.

Vingė krūpteli ant kėdės ir pirmą kartą pažvelgia pašnekovui tiesiai į akis.

– Buvo viena?

Roselijus linkteli ir tiesia ranką prie jo dilbio. Sesilis greitai atitraukia savąją. Instinktas nustebina jį patį. Bandydamas susivaldyti Vingė užsimerkia. Kurį laiką, kai viskas valios pastangomis sulėtėja, vyras atsiduria savo vidinėje bibliotekoje, kur ramiai stovi eilėmis išrikiuotos knygos. Paima Ovidijaus kūrinį ir perskaito pirmą pasitaikiusią vietą: *Omnia mutantur, nihil interit*. Viskas keičiasi, bet niekas nedingsta. Tai suteikia reikiamą paguodą.

Kai vėl atmerkia akis, šios nebeišduoda jokių jausmų. Susikaukęs jis pažaboja rankų drebulį ir rūpestingai padeda šaukštą į vietą. Tada atstumia kėdę ir pakyla.

– Dėkoju už sriubą ir rūpestį. Vis dėlto manau, kad nuo šiol vakarieniausiu savo kambaryje.

Nueidamas girdi virvininko balsą:

– Jei protas sako viena, o tikrovė kita, tikriausiai klysta protas. Kaip gali to nesuprasti? Tu, žmogus, gavęs klasikinį išsilavinimą...

Vingė neturi ko atsakyti, bet didėjantis atstumas leidžia apsimesti, kad neišgirdo.

Sesilis Vingė linkstančiomis kojomis išeina į prieškambarį ir slūkina į kambarį, kurį nuo vasaros nuomojasi iš virvininko. Jam ima stigti oro, todėl atsišliejęs į duris stabteli atgauti kvapo.

Už lango tyloje skendi sodyba. Saulė jau nusileido. Nuokalnėje į Saltšiono pusę plyti vaismedžių sodas. Virš medžių viršūnių šmėkščioja Šepsholmeno šviesos, ten po dienos darbų grįžtantys jūrėrininkai tikisi rasti pastogę. Dar toliau matyti Kotrynos bažnyčios apribai. Pučia vakaro brizas.

Kiekvieną dieną atrodo, kad ryte miestas įkvepia jūros oro, o vakare, kai visos vėtrungės atsisuka į krantą, iškvepia. Kurkanu vadinamas senasis malūnas priešindamasis grumiasi su virvėmis, kurios baudžiasi pažaboti jo mentes. Iš miesto gilumos sklinda toks pat kito malūno gausmas.

Vingė mato lange savo atspindį. Jam dar nėra nė trisdešimties. Plaukai surišti ant pakaušio. Blyškus veidas sudaro didelį kontrastą su kaklą dengiančia tamsia medžiaga. Jis nebemato, kur horizontas virsta dangaus skliautu. Aukštai virš galvos sužiba žvaigždės. Toks jau tas pasaulis: tiek daug tamsos ir tiek mažai šviesos. Viršutiniame lango kampe šmėsteli krintanti žvaigždė. Baltas brūkšnys perrėžia tamsą ir akimirksniu dingsta. Vaikystėje Vingė girdėjo sakant, kad pamatęs krentančią žvaigždę gali sugalvoti norą. Jis seniai netiki prietarais, bet vis tiek mintyse ištaria vieną pageidavimą.

Ties kieme augančiomis liepomis išvysta žibintą, nors svečių nelaukia. kažkas sušunka jo vardą. Jis užsimeta ant pečių apsiaustą. Priėjęs arčiau mato, kad stovi dviese. Roselijaus tarnaitė laiko žibintą, o šalia jos kažkas pasviręs į priekį, neaukšto ūgio, uždusęs remiasi rankomis į kelius. Ant lūpos jam prilipęs spjaudalo likutis. Prisiartinusi tarnaitė paduoda žibintą Vingei.

– Pas jus lankytojas. Taip atrodančiam neleisiu peržengti šių namų slenksčio.

Ji apsisuka ant kulno ir dideliais žingsniais grįžta į didįjį pastatą, tuo pačiu metu purtydama galvą dėl pasaulio pamišimo. Lankytojas, vaikinukas, dar jaunas – balsas vis dar švelnus, po purvo sluoksniu matyti lygi oda.

– Na?

– Ar jūs esate Vingė? Tas iš Inbetų namų?

– Policijos patalpos vadinamos Indebetų namais ir niekaip kitaip. Vis dėlto tiesa, esu Sesilis Vingė.

Jaunuolis prisimerkęs į jį žiūri pro purvinas šviesias sruogas. Regis, neketina patikėti be įrodymų.

– Rūmų Kalvos aikštėje man buvo pažadėta, kad greičiausiai čia atbėgusio laukia apdovanojimas.

– Šit kaip?

Berniokas kramto iš po kepurės išdrykusią sruogą.

– Atkūriau greičiau už kitus. Dabar man diegia šoną, o burnoje jaučiu kraujo skonį. Be to, šiandakt turėsiu miegoti su šlapiais drabužiais. Už vargą noriu atlygio.

Vaikinukui užima kvapą, tarsi nuo savo paties įžūlumo jam būtų užspaudę gerklę. Vingė į jį išmeigia skvarbų žvilgsnį.

– Pats sakei, kad čia tuo pačiu reikalu skuba ir kiti. Man telieka truputį palaukti, ir galėsime pasiderėti.

Jis girdi, kaip pašnekovas sugriežia dantimis ir keiksnoja savo neapdairumą. Atsega piniginę ir ištraukia taip geidžiamą monetą. Laiko ją suėmęs nykščiu ir smiliumi.

– Šįvakar tau sekasi. Kantrybė nėra mano stiprioji pusė.

Pajutęs palengvėjimą vaikinukas išsišiepia. Jam trūksta dviejų priekinių dantų. Greitai iškišęs pro švarplę liežuvį jis nusilaižo varvantį ant viršutinės lūpos snarglį.

– Poną nori matyti policijos viršininkas. Tuojau pat, Kirvininko skersgatvyje.

Vingė linkteli ir atkiša monetą laikančią ranką. Vyrukas žingteli artyn ir čiumpa savo apdovanojimą. Tada greitai apsigrėžia ir įsibėgėjęs peršoka neaukštą tvorą. Leisdamasis vos nepraranda pusiausvyros. Sesilis šūkteli jam pavymui:

– Išleisk duonai, o ne degtinei!

Berniokas sustoja ir užuot atsakęs nusimauna kelnes. Tada garšiai pliaukšteli sau per blyškius kumpius ir rikteli per petį:

– Dar kelios tokios užduotys, ir man nebereikės rinktis!

Triumfuodamas nusikvatoja ir žvaliai nukuria Ladugordslandeto link. Tamsa greitai jį praryja, ir Sesilis Vingė lieka vienas su mintimis apie nukritusią žvaigždę.

Policijos viršininkas Juhanas Gustavas Norlinas daug mėnesių klausėsi pažadų skirti tarnybinį būstą, bet jo taip ir negavo. Toliau gyvena su šeima toje pačioje laiptinėje kaip anksčiau, už trijų kvartalų nuo „Biržos“ užėigos. Kai tamsoje užlipęs į trečią aukštą Vingė bando atgauti kvapą, laikrodis rodo jau po vidurnakčio. Jis girdi, kad ankstesni lankytojai prikėlė ne tik policijos viršininką, bet ir jo šeimą. Kažkur buto gilumoje moteris ramina išgąsdintą vaiką. Norlinas jau laukia svetainėje. Neužsidėjęs peruko, tarp tarnybinio munduro ir kelnų matyti išsipešę naktiniai.

– Ačiū, Sesili, kad taip greitai atėjai.

Vingė linkteli ir paskatintas gestu sėdasi ant kėdės, kurią Norlinas pastatė prie koklinės krosnies.

– Katerina užkaitė kavos. Tuoj bus paruošta.

Policijos viršininkas susirūpinęs sėdasi priešais ir atsikrenkščia, tarsi taip būtų lengviau prisipažinti, kodėl pasikvietė.

– Šiąnakt rastas lavonas, Sesili. Fatbiurene, Siodermalme. Porai vaikų pavyko įkalbėti girtą tvarkdarį jį išgriebti iš vandens. Lavono būklė... Apie ją pasakojęs miesto sargybinis dirba šioje tarnyboje jau dešimt metų ir tikrai yra matęs visa, ką žmonės gali padaryti vieni kitiems. Vis dėlto pasakodamas žiaukčiojo virš mano slenkščio net susiriesdamas.

– Kiek juos pažįstu, tokią reakciją galėjo sukelti ir degtinė.

Nė vienas nesijuokia iš sąmojo, ir Vingė pasitrina pavargusias akis.

– Juhanai Gustavai, kai pastarąjį sykį tau padėjau, tarėmės, kad jis bus paskutinis. Pernai talkinau policijai, bet, kaip jau žinai, man pats laikas susirūpinti savo reikalais.

Norlinas atsistoja paimti gretimame kambaryje švilpiančio varinio virdulio ir pripila abiem puodelius.

– Už tai, ką esi padaręs, nerasi dėkingesnio už mane žmogaus, Sesili. Negaliu prisiminti nė karto, kad nebūtum pranokęs mano lūkesčių. Žvelgiant į šitaip pagerėjusius nuo žiemos policijos skaičius bet kas pasakytų, kad padarei man didžiulę paslaugą. Bet pataisyk, jei klystu, Sesili: argi ir aš tau nepadėjau?

Policijos viršininkas veltui dairosi virš puodelio krašto bandydamas pažvelgti Vingei į akis. Atsidusęs padeda savo puodelį.

– Kadaisė buvome jauni, Sesili. Ką tik baigę teisės mokslus ir netveriantys noru susikurti sau vardą. Tu visada buvai idealistas, smarkiausiai kovojai dėl savo įsitikinimų. Buvai pasiruošęs už juos sumokėti bet kokią kainą. Tau beveik nieko nenutiko, o aš leidausi pasaulio atbukinamas. Gebėjimas taikytis su kompromisais mane padarė policijos viršininku. Tačiau šį kartą, regis, apsikaitėme vaidmenimis, taigi dabar kreipiuosi į tave: ar dažnai susiduriame su neteisybe, kurią verta ištaisyti, o mes turime tam galių? Reta iš tavo narpliotų bylų buvo verta tavo dėmesio. Be klaidų rašyti nemokantis monetų padirbėjas, žmonos žudikas, nesusiprotėjęs nuplauti kraujo nuo plaktuko, apkvaitę nuo degtinės ir pagirių smurtautojai bei užpuolikai... O šį kartą kas kita. Tai, ko nė vienas dar nesam matę. Jei galėčiau patikėti kam nors kitam, nedvejodamas taip ir padaryčiau. Bet negaliu, o tuo tarpu kažkur minioje vaikšto pabaisa. Lavonas nuneštas į Marijos bažnyčią. Padaryk man šią paslaugą, ir daugiau niekada nieko neprašysiu.

Vingė pažvelgia Norlinui į akis. Šį kartą žvilgsnio neatlaiko policijos viršininkas.